

הבית לומר גנובין הם אם לאו משום מיגו ואם תאמר דכיון דעשוין להשאיל ולהשכיר אפי' בלא מיגו נמי מחזקינן לאו להנהו כלים בחזקת ב"ה וכדאמרין הגודרות אין להם חזקה אם כן התם נמי נימא דנאמן לומר דגנבי ממני אלה הכלים אפילו בלא מיגו אם כן ממה נפשך קשה ולא תרץ ולא מידי הרב רבי דודי אלא ודאי אית לן למימר דהרב ר' דודי לא סבירא ליה הוא דרבינו תם דקאמר דאפילו כדאמר גנובין לא מהימן אלא ודאי דמהימן לומר לקוחים הם בידי היכא דטעין ב"ה גנובין והכא דאמרין דבדברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן היינו משום דטעין ב"ה שאלין אבל התם דטעין ב"ה גנובים ממני אינו נאמן במיגו דאי צעי הי טעין שאלין דהוי מיגו להוציא ומגו להוציא לא אמרינן ותו לא מידי:

דף מז ע"ב תוספות בד"ה אי אמרת בשלמא אביו כי האי גוונא חייב תימא למאן דאמר בפרק השואל וכו' בפשטא דשמעתא איכא לאקשווי מאי האי דקאמר אלא אי אמרת אביו כה"ג נמי פטור קרא גבי יורשין למה לי ואי קרא איירי בחמשין ידענא וחמשין לא ידענא וקאמר שבעת השם תהיה בין שניהם לומר מתוך שאינו יכול לישבע משלם אם כן קרא בהדיא קאמר דאביו כה"ג חייב ואפשר לתרץ בדוחק ולומר דאי קרא מיירי בחמשים ידענא וחמשים לא ידענא קרא בהדיא קאמר דאביו חייב כדאמרן אלא אפילו אם תמלא לומר דקרא איירי בדטעין בריא דקאמר חמשין אית ליה וחמשין לית ליה ולא בא למעוטי קרא יורשין כבי האי גוונא דמה לי הוא מה לי אביה אלא אם אינו ענין

לעניינו תנהו לענין אחר דבא למעוטי קרא יורשין מחמשין ידענא וחמשין לא ידענא אפי' הכי מוכח דאמרין מתוך שאינו יכול לישבע משל דאי אמרת בשלמא אביו כה"ג מחייב אלטרין קרא למיפטריה גבי יורשין אלא אי אמרת אביו כי האי גוונא נמי פטור קרא גבי יורשין למה לי איברא דנראה לכאורה קצת מתוך דברי התוספות דלא מלינן לפרושי האי פירושא והאי תרואא דכתבינן בהך קושיא ולריך עיון ותו לא מידי:

ותו קשיא לכאורה צהאי שמעתא דכיון דקשיא ליה בחמשין אית לי וחמשין לית ליה מה לי הוא ומה לי אביה וסבירא ליה דלא אמרינן גזרת הכתוב היא אם כן תקשי נמי לקמיה בחמשין ידענא וחמשין לא ידענא מה לי הוא ומה לי אביה והר"ן ז"ל בחדושי ההלכות רמז תרוץ להך קושיא שכתב וזה לשונו דכבי האי גוונא יורשין פטורין דלא הוי להו למרמי אנפשיהו כולי האי ע"כ:

אוצר החכמה

תוספות בד"ה חלה על שניהם ונענש המשביע אפילו הדין עמו וכו' כדי שיעלו דברי התוספות לריך לפרש דמאי דקאמר בפרק שבעת הדיינין בשלמא ההוא דקא משתבע קאי באיסורא אלא ההוא דקא מושבע ליה אמאי ההוא מיבעי ליה לכדתניא ר"ש בן טרפון אומר שבעת השם תהיה בין שניהם וכו' הכי קאמר דנהי דעל הספק דילמא משתבע בשקרא קרינן ליה ונשבע סורו נא מעל אהלי הרשעים אבל למישבע אפילו שיטבע שלא כדין אמאי קרינן ליה סורו נא וכו' ומשני וכדתניא שמעון בן טרפון וכו' וקרינן לתרוייהו רשעים לנשבע על הספק

דילמא נשבע לשקר ולמשביע לפי תוספות על
הודאי דאפילו הדין הכי הוי רשע ולפי
אחרונא קרינן ליה רשע על הספק דילמא
תובע שלא כדין ואפשר לומר אפילו בנשבע
בקושטא קרינן ביה סורו נא מעל וכו'.

ותו אפשר לפרש דלא קרינא רשעים אלא על
הודאי ועל חדא מינייהו קאמרין ומשום
הכי הקשה וקאמר דבשלמא ההוא דקא
משבע קאי באיסורא אלא ההוא דקא מישבע
אמאי כלומר אילו ההוא דקא מישבע הוי נמי
קאי באיסורא אם היה תובע שלא כדין שפיר
קרינן ליה סורו נא מעל וכו' דממה נפשך חד
מינייהו הוי רשע אי תובע בדין הוי הנשבע
רשע ואי בתובע שלא כדין הוי המשביע רשע
ומשני שבעת השם תהיה צין שניהן מלמד
שחלה שבעה על שניהן ותו לא מדי:

רש"י בד"ה טורח שבעה זו למה ששניהן
צאים לבית דין שחלא שבעת שוא
מציניהם ולא פירש רבי מאי ס"ל אי נוטלין
בלא שבעה כבן ננס או יפסיד חנוני בשבעת
הפועלים.

ותו פירש"י לקמיה תא שמע כי פרש רבי
מאי סבירא ליה בגווה קאמר פועלים
נשבעין לחנוני אלמא לא קבלה מינה וכו' וזריך
לעיין ולדקדק בדבריו ז"ל דמאן לימא לן דר'
כדקאמר טורח שבעה זו הוה ס"ל מאי דאסיק
אדעתין דפועלים נשבעין לחנוני איברא דלא
מצינן לפרושי דהוה ס"ל דשניהם יטלו בלא
שבעה דהא לקמיה אמרינן דלא קבלה מיניה
ונשבעים פועלין לחנוני:

תו איכא למקשי בפשטא דשמעתא במאי
דקאמר ת"ש דתניא ר' אומר פועלין

נשבעין וכו' ואמאי לא אמרינן דהאי דקאמר
רבי הוה מיקמיה דקאמר ר' חייא תני שניהן
נשבעין ונוטלין ולעולם אימא לך דקבלה מיניה
ויש לדקדק נמי במאי דכתב רש"י ת"ש כי
פריש ר' מאי סבירא ליה בגווה קאמר פועלין
נשבעין לחנוני כנראה לכאורה דבהנך תרי
לישני דכתב רש"י ז"ל הך דהכא והך דלעיל
אתא לתרוצי הך קושיא דאקשינן וזריך עיון
ואפשר נמי לומר דרש"י ז"ל במאי דכתב הכא
תא שמע כי פריש ר' מאי סבירא וכו' לא אתא
לתרוצי קושיא ולא לפרושי פירושא אלא דקדוק
בעלמא קאמר דר' כדקאמר פועלין נשבעין
לחנוני לא קאמר הנך מילי לחוד אלא קאי
אמילי אחריני דקאמר ברישא דב"ה אמר
לחנוני תן לבני סאתים חטין תן לפועלי סלע
מעות הוא אומר נתתי והן אומרים לא נטלנו
וכו' . ותו לא מדי:

דרך מח ע"א תו בד"ה נשבע ב"ה תימא
דשבעת היסח לא נתקנה אלא
בימי רב נחמן כדמוכח לעיל ואמאי נשבע וכו'
לכאורה יש לתמוה דאמאי לא קאמר רבינו תם
דהאי אימתי דקאמר רבי יהודה הוה לפרש
ובהכי הוי ניחא מאי דהקשו התוס' והלא
שבעת היסח לא נתקנה אלא בימי רב נחמן
והא ודאי לא קשיא ולא מידי דאי הכי דרבי
יהודה לא איירי אלא דהפשילן בקופתו
לאחוריו א"כ מאי האי דקאמר במתניתין רבי
יהודה אומר אין דרך שולחני ליתן איסר עד
שיטול דינר דמשמע משום דאין דרך הוא
דאמרינן דאין נשב' הא לאו הכי נשב' והלא לא
נתקנה שבעת היסח אלא בימי רב נחמן אלא
ודאי דר' יהודה אפילו בלבורין ומונחים קאמר
ונשם הכי אלטרין לטעמא דאין דרך וכו' .